

Raport anual

1. POLITICA INTERNĂ

2. ACTIVITATEA EXTERNĂ

3. REINTEGRAREA ȚĂRII, DIFERENDUL TRANSNISTREAN

4. PROIECTELE SOCIALE IMPLEMENTATE.

Pe final, sînt prezentate statistici generale și specifice în activitatea instituției prezidențiale.

***

1. POLITICA INTERNĂ

În perioada de referință, principalele aspecte ale politicii interne a statului au fost orientate spre:

1.1 Consolidarea statalității și identității moldovenești

1.2 Asigurarea securității și neutralității statului

1.3 Elaborarea legilor, programelor, strategiilor de dezvoltare ale statului

1.4 Activitatea în raioanele țării și dialogul cu populația țării.

1.1 CONSOLIDAREA STATALITĂȚII ȘI IDENTITĂȚII MOLDOVENEȘTI

În perioada de referință, au fost realizate zeci de acțiuni menite să contribuie la fortificarea statalității și identității noastre moldovenești. Ținînd cont, pe de o parte, de politica de subminare a statalității Republicii Moldova, dusă de autorități, inclusiv prin subiecte promovate la nivel de Parlament, acțiuni ale Guvernului, ale Curții Constituționale, precum și de politica de negare a identității moldovenești, promovată de reprezentanții unor formațiuni politice, dar și de politicieni din afara țării, printre care unele elite politice de la București și alte capitale, pe de altă parte, consolidarea statalității și identității moldovenești este un obiectiv de importanță majoră și una dintre prioritățile de bază în activitatea instituției prezidențiale.

ZIUA STATALITĂȚII ȘI DRAPELULUI ISTORIC

Pe parcursul anului 2017, a fost propusă instituirea zilei de 2 februarie drept *Zi a statalității Moldovei*, dar și instituirea drapelului istoric al Moldovei drept simbol național.

ISTORIA MOLDOVEI ÎN CURRICULUM ȘCOLAR

- Pe 16 martie 2017, au fost expediate demersuri în adresa Guvernului și a ministerului educației privind instituirea în curricula școlară a disciplinei *Istoria Moldovei* în locul *Istoriei românilor*. Actuala majoritate parlamentară și Guvernul a refuzat în mod categoric să revizuiască curricula școlară.
- La momentul de față, la inițiativa Președintelui Republicii Moldova, se elaborează conținutul manualelor de istorie noi (*Istoria Moldovei*) pentru instituțiile de învățămînt din Republica Moldova.
- Cartea „Istoria Moldovei”, în trei volume, editată în 2016, cu susținerea Campaniei Naționale „Iubesc Moldova”, dar și cu sprijinul nemijlocit al Președintelui Igor Dodon, a fost distribuită în majoritatea instituțiilor de învățămînt din țară.

FILMUL DOCUMENTAR „ISTORIA MOLDOVEI”

- Au fost inițiate, sub auspiciile Președintelui, lucrările privind realizarea documentarului televizat, în trei episoade, „Istoria Moldovei”. Acest film cuprinde istoria de la cele mai vechi relatări despre specificul civilizațiilor care au locuit în diferite perioade pe teritoriul Moldovei de astăzi, evoluția Țării Moldovei în perioada Evului Mediu, dar și istoria contemporană a țării noastre.

- Primele două episoade, după prezentarea recentă, deja au fost vizualizate de peste un milion de cetățeni cumulativ.
- Pentru luna februarie 2018, este preconizată finalizarea celui de-al treilea episod.
- În perioada martie-aprilie 2018, va fi organizată Ziua unică de vizualizare, la nivel de țară, a celor trei episoade ale documentarului.

ANUL „ȘTEFAN CEL MARE”

- A fost semnat un decret privind declararea anului 2018 „Anul Ștefan cel Mare și Sfânt, Domnitor al Moldovei” în semn de înaltă apreciere a activității Domnitorului Ștefan cel Mare și Sfânt, statalist și apărător al neamului moldovenesc.
- A fost constituită o comisie de stat care a elaborat un program de acțiuni consacrate „Anului Ștefan cel Mare și Sfânt, Domnitor al Moldovei”.
- Programul și planul de acțiuni urmează să fie aprobate până la finele anului 2017, prin decret prezidențial. La moment, comisia de resort a prezentat peste 50 de grupuri de acțiuni ce urmează să fie întreprinse în acest sens pe parcursul anului 2018. Printre acestea: expoziții, conferințe tematice, lansarea unor cărți, filme documentare, acțiuni educative, concursuri, acțiuni în comun cu biserica, mass-media etc.
- Lansarea acțiunilor „Anul Ștefan cel Mare” va avea loc pe 2 februarie 2018, la Chișinău, la Palatul Republicii.

INTERZICEREA UNIONISMULUI

- Campania agresivă de promovare a unirii cu România se desfășoară în mod deschis în Parlament, Guvern și alte instituții publice, în mod intenționat, unionismul este inoculat prin intermediul sistemului de învățământ, promovat pe micile ecrane, prin marșuri în cele mai mari orașe ale țării. Au loc cu regularitate acțiuni de negare a statului moldovenesc, a istoriei și limbii. Anul 2018, de către unele elite politice de la București, ex-politicieni români, dar și politicieni din Republica Moldova, este privit ca fiind unul semnificativ în ceea ce privește promovarea lichidării Republicii Moldova ca stat.
- În cadrul instituției prezidențiale, a fost elaborat proiectul de lege privind interzicerea unionismului sub toate formele sale. Interdicția va viza partidele politice sau organizațiile neguvernamentale, care pledează pentru lichidarea statalității. Apelurile la lichidarea statalității moldovenești vor fi sancționate penal.

100 DE ANI DE LA PROCLAMAREA REPUBLICII DEMOCRATICE MOLDOVENEȘTI

- Pe 2 decembrie 2017, în premieră pentru Republica Moldova, au fost organizate ample acțiuni și un eveniment la scară largă, la Palatul Republicii, dedicate acestei aniversări.
- A fost lansată inițiativa elaborării unei ediții științifice privind istoria Republicii Democratice Moldovenești.
- Totodată, pe parcursul anului 2017, au fost organizate conferințe și evenimente tematice, printre care și conferința științifică cu participarea experților, reprezentanților mediului academic din țară și de peste hotare „Statalitatea Moldovei: continuitatea istorică și perspectiva dezvoltării”.

1.2 ASIGURAREA SECURITĂȚII ȘI NEUTRALITĂȚII STATULUI

CONSILIUL SUPREM DE SECURITATE (CSS) ÎN COMPONENTĂ NOUĂ

- Pe 10 martie 2017, a fost semnat decretul privind constituirea Consiliului Suprem de Securitate, într-o nouă componentă. În consiliu nu se regăsesc reprezentanți din conducerea partidelor politice, așa cum era practicat anterior.
- Totodată, în componența noului CSS au fost incluse persoane care, potrivit legislației în vigoare, fac parte, din oficiu, din acest for, precum și persoane din cadrul Aparatului Președintelui Republicii Moldova.
- CSS a desfășurat o ședință. Pe agenda acesteia, au figurat subiecte cu privire la furtul miliardului, vânzarea armamentului din proprietatea statului, expulzarea diplomaților Federației Ruse de pe teritoriul Republicii Moldova.
- Parlamentul și Guvernul blochează lucrările CSS prin neprezentarea (boicotarea) reprezentanților săi la ședințe, respectiv imposibilitatea legal de a o desfășura din lipsa de cvorumul necesar.

- Propunerile președinției pentru ședințele CSS nu sînt acceptate, dacă acest lucru va continua singura soluție va fi modificarea structurii și componenței CSS, prin decret prezidențial.

STRATEGIA NAȚIONALĂ DE SECURITATE ÎN REDACȚIE NOUĂ

- Pe 6 mai 2017, a fost semnat decretul privind retragerea proiectului Strategiei securității naționale și a Planului de acțiuni pentru implementarea acesteia, elaborate în perioada mandatului fostului Președinte, deoarece conținutul lor nu corespundea schimbărilor substanțiale care au avut loc în mediul național, regional și internațional de securitate. Un accent sporit în acel document era acordat colaborării strînse cu NATO.
- A fost creată comisia, în componență nouă, pentru elaborarea Strategiei securității naționale a Republicii Moldova, care să corespundă intereselor naționale, statutului de neutralitate, consolidării statalității și modernizării Republicii Moldova. De asemenea, sînt cooptați experți de talie internațională din afara țării atît din Est, cît și din Vest, pentru analiză și propuneri la subiect.
- Lucrul asupra noii concepții, strategii și planului de acțiuni a fost început, iar aceste documente strategice urmează a fi elaborate pînă la finele anului 2018.

RELAȚIILE CU ORGANIZAȚIA TRATATULUI NORD-ATLANTIC (NATO)

- Președintele a formulat poziția cu privire la relațiile cu NATO în baza următoarelor principii: respectarea inviolabilității frontierelor Republicii Moldova, recunoscute la nivel internațional, respectarea statutului constituțional de neutralitate permanentă al Republicii Moldova, respectarea intereselor reciproce în cadrul dialogului, participarea Moldovei la operațiunile de pacificare sub egida ONU. **În acest context, pe parcursul perioadei de referință, Președintele Republicii Moldova a refuzat, în repetate rînduri, aprobarea participării contingentului militar al Republicii Moldova la diverse acțiuni și evenimente cu caracter militar peste hotarele Republicii Moldova.**
- A fost inițiată elaborarea principiilor documentului politic „Concepția cu privire la statutul constituțional de neutralitate permanentă a Republicii Moldova”, care să fie recunoscut la nivel internațional. A fost lansată inițiativa organizării unor consultări la nivel de experți la acest subiect, în viitorul foarte apropiat. Disponibilitatea pentru participarea la acest proces au expus-o partenerii din Est, dar și din Vest.
- Președinția a dezaprobat deschiderea Centrului de Legătură al NATO la Chișinău, pe 8 decembrie 2017, și afirmă că acest lucru nu corespunde spiritului Hotărîrii Parlamentului din 31 martie 2016 pentru aprobarea Declarației Parlamentului Republicii Moldova cu privire la inviolabilitatea suveranității, independenței și neutralității permanente a Republicii Moldova. Mai mult decît atît, în opinia Președintelui Republicii Moldova, deschiderea centrului NATO la Chișinău ar putea influența în mod negativ avansarea dialogului privind reglementarea diferendului transnistrean.
- A fost lansată inițiativa privind **organizarea și desfășurarea, în primul semestru al anului 2018**, unei conferințe internaționale cu genericul „**Neutralitatea permanentă a Moldovei – factor de stabilitate și dezvoltare sau noua provocare în relațiile dintre Est și Occident**”.

1.3 ELABORAREA LEGILOR, PROGRAMELOR, STRATEGIILOR DE DEZVOLTARE ALE STATULUI

PROIECTE DE LEGI ȘI PROGRAME

DEMERSURI CĂTRE GUVERN

57 de proiecte de legi/programe au fost elaborate sau se află în proces de elaborare în cadrul instituției prezidențiale în prezent. Unele dintre acestea au fost transmise Parlamentului pentru examinare și adoptare, printre care cele mai importante, din diverse domenii, țin de:

- **abrogarea legii cu privire la „furtul miliardului”**, prin care cetățenii au fost impuși să restituie banii furați din sistemul financiar bancar;
- anularea majorării vîrstei de pensionare, **indexarea pensiilor de două ori pe an** și majorarea acestora pînă la nivelul minim de trai, precum și stabilirea unui termen minim garantat de ridicare a pensiei de către urmași în cazul decesului prematur al beneficiarului pensiei pentru limita de vîrstă;
- **plafonarea salariilor conducătorilor întreprinderilor de stat/autorităților de reglementare**, salariile conducătorilor întreprinderilor de stat să nu depășească suma de două salarii medii de la întreprinderea

pe care o conduce, iar a conducătorilor instituțiilor regulatorii să nu fie mai mare decât salariul conducătorului instituției care l-a numit în funcție.

- **interzicerea explorării și exploatării gazelor de șist** pe teritoriul Republicii Moldova, obligarea investitorilor, care vor dori să exploreze și să exploateze oricare zăcăminte minerale pe teritoriul țării noastre, de a avea obligatoriu aviz pozitiv de la administrația publică locală, organizațiile de specialitate, de la persoanele fizice și juridice pe teritoriul cărora se vor efectua aceste lucrări; organizarea dezbaterilor publice pentru explorarea a oricăror alte zăcăminte, obligatoriu, va fi necesar de desfășurat dezbateri publice;
  - privind **instituirea capitalului familial** prin acordarea unei prestații sociale la nașterea fiecărui copil, iar mărimea capitalului familial va varia în dependență de numărul copiilor din familie. În condițiile proiectului, suma capitalului familial la nașterea primului copil urmează să fie de 1,5 salarii medii pe economie pentru anul precedent, pentru al doilea copil – două salarii medii pe economie pentru anul precedent, iar pentru trei și mai mulți copii – trei salarii medii pe economie pentru anul precedent.
  - cu privire la trecerea la sistemul electoral de vot mixt, prin care 51 de deputați urmează să fie aleși pe circumscripții, iar 50 pe liste de partid, începînd cu alegerile parlamentare din 2018, asigurarea mandatelor de deputat pentru diasporă și regiunea transnistreană;
  - privind revenirea la pachetul social pentru militarii Armatei Naționale;
  - extinderea atribuțiilor Președintelui în domeniul dizolvării Parlamentului;
- etc.

De asemenea, au fost formulate propuneri (inclusiv Guvernului) în vederea modificării Codului educației, Codului funciar, introducerii BAC-ului opțional și celui profesional, stopării închiderii instituțiilor de învățămînt etc.

O parte din acestea au fost preluate de Guvern și majoritatea parlamentară și implementate.

STRATEGIA DE DEZVOLTARE A MOLDOVEI PE TERMEN LUNG

- A fost creat un grup de lucru și, în prezent, se elaborează Strategia de dezvoltare a Republicii Moldova pe termen lung. Prioritățile de bază ale documentului vor fi prezentate la începutul anului 2018, la deschiderea sesiunii parlamentare de primăvară-vară.
- De asemenea, în paralel, sînt în elaborare 7 documente strategice sectoriale, pe termen scurt și mediu, reieșind din situația curentă în care se află mai multe sectoare ale economiei naționale, dar și cele sociale.

PARTICIPAREA SOCIETĂȚII CIVILE LA PROCESUL DE LUARE A DECIZIILOR

• **CONSILIUL SOCIETĂȚII CIVILE**

- În vederea implicării directe a cetățenilor țării, a asociațiilor obștești, a organizațiilor formale și non-formale în determinarea priorităților de dezvoltare a țării, expertizei cadrului normativ-legal, dezbaterii și propunerii proiectelor și programelor naționale, Președintele a venit, în premieră cu inițiativa de creare a Consiliului Societății Civile (CSC).

- CSC a fost creat prin decret prezidențial, pe 28 iulie 2017, este compus din 14 comisii de profil, aproximativ cîte 10 membri în fiecare comisie. Comisiile de profil se întrunesc cu regularitate.

• **CONSILIUL ECONOMIC PE LÎNGĂ PREȘEDINTELE REPUBLICII MOLDOVA**

- În scopul analizării situației economice, identificării problemelor-cheie și pregătirii propunerilor pentru perfecționarea politicii economice și a instrumentelor de implementare a acesteia, în vederea asigurării sustenabilității și modernizării economiei Republicii Moldova, Președintele țării a inițiat crearea Consiliului Economic (CE).

- Activitatea CE se bazează pe parteneriatul dintre Președintele Republicii Moldova, comunitatea de experți și de afaceri, organizațiile neguvernamentale, autoritățile administrației publice centrale și locale și este orientată spre identificarea problemelor dezvoltării economice, elaborarea unor soluții, stabilirea priorităților strategice și a căilor de realizare a acestora.

- Decretul privind crearea CE a fost semnat pe 3 martie 2017. Din CE fac parte 42 de asociații de companii sectoriale, asociații patronale, agenți economici, experți, reprezentanți ai mediului economic.
- Consiliul a organizat, în perioada de referință, 3 ședințe.

1.4 ACTIVITATE ÎN RAIOANELE ȚĂRII

DIALOGUL CU CETĂȚENII

VIZITE ÎN TERITORIU

- **154 localități** au fost vizitate, practic săptămânal, în perioada de referință, cu program de lucru din Republica Moldova. În cadrul acestor vizite au fost organizate întâlniri cu peste 12.000 de persoane. A fost începută cartografierea integrală a 11 raioane din țară (informație statistică, probleme de bază, propuneri de soluționare).

PETIȚII ȘI AUDIENȚA CETĂȚENILOR

- **3872** petiții au fost recepționate de către Aparatul Președintelui Republicii Moldova, ceea ce este de **5 ori mai mult** față de aceeași perioadă (23 decembrie 2015 – 10 decembrie 2016) din mandatul precedent:
  - probleme de drept – 931;
  - probleme ce țin de activitatea organelor administrației publice centrale și locale – 804;
  - protecția socială a populației – 540 petiții;
  - altele.
- **524 de persoane** au fost primite în audiență în cadrul orelor de primire a cetățenilor realizate cu regularitate în instituția prezidențială.
- În premieră, cu regularitate, sînt organizate zilele ușilor deschise atât la Reședința de Stat, cît și la Reședința de la Condița. Sute de copii și tineri au vizitat reședințele în ultima perioadă.

2. ACTIVITATEA EXTERNĂ

2.1. Vizite oficiale și de lucru

2.2. Cooperarea multilaterală și bilaterală

2.3. Relații cu diaspora

2.4. Dialog cu ambasadorii acreditați în Republica Moldova

2.1 VIZITE OFICIALE ȘI DE LUCRU. ÎNTREVEDERI

- **vizite oficiale** au fost realizate în: Federația Rusă, Republica Azerbaidjan, Republica Armenia.
- **16 vizite de lucru** au fost efectuate în: Regatul Belgiei, Republica Kîrgîză, Republica Turcia, Ungaria, Republica Belarus, Turkmenistan, Republica Italiană și Vatican, Republica Elenă, Republica Islamică Iran, Federația Rusă.
- **Cu 14 șefi de state au avut loc întâlniri, 6 întâlniri cu Președinți de Parlament, 7 întâlniri cu Prim-miniștri.** De asemenea, au fost desfășurate întâlniri cu președinții Consiliului European, Parlamentului European, Comisiei Europene, Colegiului Comisiei Economice Euroasiatice, Secretariatului Executiv CSI, Adunării Interparlamentare CSI, Secretarul Adjunct NATO, Înaltul reprezentant al UE pentru afaceri externe și politica de securitate, mai mulți comisari europeni și miniștri de externe din diferite state, oficiali de rang înalt ai Consiliului Europei, FMI, OSCE, Comisiei de la Veneția, Banca Mondială.

2.2 COOPERAREA MULTILATERALĂ ȘI BILATERALĂ

FEDERAȚIA RUSĂ

- De la începutul anului, au fost realizate 6 întrevederi oficiale și de lucru cu Președintele Federației Ruse, Vladimir Putin, iar relațiile cu Rusia, deblocate pe marea majoritatea subiectelor de interes comun.
- A fost deblocat exportul produselor și serviciilor companiilor moldovenești pe piața Federației Ruse. Astăzi, circa 200 de întreprinderi autohtone au acces pe piața Rusiei. În rezultat, au fost create mii de locuri de muncă în țară.
  - Creșterea exporturilor pe diferite categorii de produse este substanțială în primele 9 luni în raport cu aceeași perioadă a anului 2015: fructele - 2,5 ori, strugurii de 2 ori, legumele – de 2 ori, pe unele categorii cum ar fi merele de 8 ori, vinuri - de 1,4 ori.
- Au fost soluționate mai multe probleme cu caracter juridic și instituțional cu care se confruntau cetățenii noștri ce muncesc temporar sau permanent, locuiesc pe teritoriul Rusiei. Aproximativ 120.000 de persoane au beneficiat de amnistia migrațională, iar, în prezent, se lucrează la identificarea unor soluții pentru alte probleme și categorii de migranți.
- A fost inițiată cooperarea cu cea mai influentă asociație a oamenilor de afaceri din Federația Rusă „Delovaia Rossia”, dar și alte asociații în vederea consolidării parteneriatului, valorificării potențialului de investiții dintre agenții economici din Rusia și Republica Moldova:
  - la invitația Asociației „Delovaia Rossia” din Federația Rusă, a fost formată o delegație a reprezentanților mediului de afaceri din Moldova (21 de persoane), care au participat la forumul economic internațional „Rusia-Moldova: extinderea cooperării de afaceri” (martie 2017, Moscova).
  - vizita delegației „Delovaia Rossia” la Chișinău, organizarea unor întrevederi cu oamenii de afaceri din Moldova și vizite la întreprinderile moldovenești – 7 întreprinderi din sectorul de construcții, farmaceutic, sectorul vinicol, industrial și tehnologiilor informaționale (iulie 2017, Chișinău).
- În rezultatul înțelegerilor bilaterale a avut loc un forum cu participarea a circa 40 de agenții de turism. În prezent, se lucrează la pregătirea unor pachete turistice pentru Republica Moldova. Există un potențial enorm în țara noastră în acest sector, care trebuie și poate fi valorificat pe deplin.
- A fost aprofundată cooperarea regională, inclusiv prin semnarea acordurilor bilaterale de parteneriat dintre regiunile Federației Ruse, și Autonomia Găgăuză, raioanele Republicii Moldova. În baza acestor parteneriate s-au realizat numeroase proiecte de asistență tehnică, de schimb de experiență, proiecte culturale ș.a.
- În premieră, și în pofida blocajului majorității parlamentare, după mai mulți ani de inactivitate a fost reluată activitatea grupurilor de prietenie moldo-ruse, pe dimensiunea parlamentară. Între instituțiile prezidențiale este o colaborare continuă. La fel, această colaborare se atestă la nivelul administrațiilor publice locale. Singurul blocaj în relațiile dintre țări, în prezent, este la nivel de Guvern.
- Dinamica pozitivă în relațiile dintre Federația Rusă și Republica Moldova se realizează pe fundalul provocărilor neargumentate și lipsite de raționament, vădit provocatoare ale majorității parlamentare, condusă de Partidul Democrat, și tuturor interpușilor și sateliților, la nivel de Guvern, inclusiv prin expulzarea diplomaților Federației Ruse, interdicții de a intra pe teritoriul țării noastre a jurnaliștilor, oamenilor de cultură, politicienilor, experților din diverse domenii, declararea co-președintelui *comisiei* interguvernamentale pentru cooperare economică între *Rusia* și Republica *Moldova*, drept *persona non-grata*, precum și interzicerea difuzării emisiunilor informațional-analitice ruse.

COOPERAREA CU UNIUNEA EURASIATICĂ

- **Memorandumul de cooperare cu Uniunea Economică Eurasiatică (UEEA)**

În cadrul Forumului Internațional „Uniunea Economică Eurasiatică – Republica Moldova”, organizat la Chișinău, la inițiativa Președintelui Republicii Moldova, a fost semnat Memorandumul de cooperare între Comisia Economică Eurasiatică și Republica Moldova, pe 3 aprilie, 2017. Acest Memorandum este un document cadru și nu contravine altor acorduri pe care le are semnate Republica Moldova, cum ar fi Acordul de Asociere cu Uniunea Europeană.

- **Statutul de observator al Moldovei la UEEA.**

Scrisoarea de intenție, semnată de Președintele Republicii Moldova, cu privire la obținerea statutului de observator în cadrul Uniunii Eurasiatice a fost expediată Președintelui în exercițiu a Consiliului Economic Suprem Eurasiatic. Președintele Republicii Moldova a participat la două ședințe a Consiliului Economic Suprem Eurasiatic. La moment, este în proces de definitivare regulamentul cu privire la aspectele instituționale legate de diferite nivele și statut în cadrul organizației. După aprobarea regulamentului, urmează să fie acordat statutul de observator Republicii Moldova.

- **Ședințe ale grupului de lucru mixt Comisia Economică Eurasiatică - Republica Moldova**

Au fost desfășurate 2 ședințe ale grupului de lucru mixt pentru cooperare între Comisia Economică Eurasiatică și Republica Moldova, pe 8 iunie 2017 și pe 29 noiembrie 2017.

În cadrul ședințelor grupului de lucru mixt pentru cooperarea Republica Moldova - Comisia Economică Eurasiatică au fost dezbătute subiecte legate de soluționarea problemelor ce țin de exporturile produselor pomilegumicole conservate moldovenești în Federația Rusă, îmbunătățirea condițiilor de export din Republica Moldova pe piețele din țările Uniunii Economice Eurasiatice, de transport și tranzit, dezvoltarea cooperării industriale și de producție, de anulare de către Federația Rusă a taxelor vamale de import la o serie de mărfuri provenite de pe teritoriul Republicii Moldova, reducerea barierelor la exportul de produse lactate și carne din Republica Moldova. Totodată, au fost discutate, în detalii, măsurile de susținere a agriculturii de către stat în țările membre UEEA, dar și mecanismele de sprijin a exporturilor de producție agricolă, aplicate în UEEA. Au fost abordate și modalitățile de reglementare normativ-juridică în domeniul sanitar, fitosanitar, veterinar și în sfera protecției drepturilor consumatorilor în UEEA.

COOPERAREA CU UNIUNEA EUROPEANĂ

- În perioada 9-11 februarie 2017, a fost desfășurată o vizită la Bruxelles, în cadrul căreia au avut loc întrevederi cu toți demnitarii de rang înalt ai Uniunii Europene: Donald Tusk, Președintele Consiliului European; Jean-Claude Juncker, Președintele Comisiei Europene; Antonio Tajani, Președintele Parlamentului European; Federica Mogherini, Înaltul reprezentant al UE pentru afaceri externe și politica de securitate.
- În cadrul vizitei, a fost expusă opinia cu privire la politica externă și politica internă în țară și poziția Președintelui cu privire la acordul de asociere cu UE.
- În ceea ce ține de relațiile comerciale, s-a propus revenirea la comerțul asimetric cu UE pe cel puțin șase grupuri de mărfuri, instituirea dialogului trilateral Republica Moldova-Federația Rusă-Uniunea Europeană și înlăturarea barierelor pentru comerț.

Înțelegeri cu alte state pe bilaterală în rezultatul întrevederilor președinților:

- **Turcia.** S-a convenit asupra semnării Acordului securității sociale, asupra acordării unui suport pentru reparația Președinției din Republica Moldova, proiectelor de infrastructură care urmează să fie realizate pe teritoriul Republicii Moldova. Lucru care s-a întîmplat în această toamnă.
- **Belarus.** S-a convenit asupra oferirii de către Republica Belarus, cu titlu de ajutor umanitar, a unui lot de tehnică agricolă - 5 tractoare și tehnică comunală - 2 mașini speciale, precum și asupra organizării taberelor de odihnă pentru copiii din Republica Moldova, a unor acțiuni comune cu caracter cultural și educațional.
- **Italia.** S-a convenit asupra necesității semnării în perspectivă a Acordului de securitate socială dintre state; Acordului privind recunoașterea diplomelor și titlurilor academice, calificărilor și competențelor; de protecție a migranților; Acord privind protejarea și promovarea reciprocă a investițiilor.
- **Ungaria.** S-a convenit asupra realizării mai multor proiecte investiționale pe teritoriul Republicii Moldova. În prezent se lucrează pe această dimensiune.

Întrevedere cu Patriarhul Moscovei și Întregii Rusii, Kirill, martie 2017

- Președintele a adresat o solicitare de a susține inițiativa de creare a Platformei sociale pentru conciliere și împăcare a locuitorilor de pe ambele maluri ale Nistrului,
- Șeful statului a lansat invitația Patriarhului de a vizita Republica Moldova și de a participa la Congresul Mondial al Familiilor, care se va desfășura în perioada 14-16 septembrie 2018, la Chișinău. Acceptul prealabil al Patriarhului a fost primit.

Întrevedere cu Suveranul Pontif, Sanctitatea Sa Papa Francisc, noiembrie 2017

- Președintele a solicitat suport pentru soluționarea diferitor probleme cu care se confruntă reprezentanții Mitropoliei Moldovei care se află pe teritoriul Republicii Italiene.
  - Șeful statului a lansat invitația Sfântului Scaun de a participa la Congresul Mondial al Familiilor, care se va desfășura în perioada 14-16 septembrie 2018, la Chișinău

2.3 RELAȚII CU DIASPORA

În premieră pentru instituția prezidențială, a fost instituită funcția de consilier pentru diasporă, în vederea facilitării comunicării cu reprezentanții diasporei moldovenești, realizării proiectelor și programelor pentru susținerea acestora, facilitării procesului de participare la luarea deciziilor, interacțiunii cu instituțiile de stat din țară și de peste hotare.

ÎNTREVEDERI CU DIASPORA

- **9 întrevederi** au fost organizate, în premieră pentru oficialii de rang înalt din Republica Moldova, la inițiativa Președintelui, cu reprezentanții diasporei moldovenești în statele de destinație.
  - Întrevederile au avut loc în Federația Rusă (Moscova, Sankt-Petersburg, Soci), Regatul Belgiei (Bruxell), Republica Italiană (Padova, Roma), Azerbaijan (Baku), Republica Turcia (Istanbul); Ungaria (Budapesta); Republica Belarus (Minsk).
- **2450 de persoane** în total au participat la aceste întrevederi. În cadrul întrevederilor, au fost expuse zeci de probleme cu care se confruntă conaționali noștri, toate aceste subiecte fiind abordate atât cu conducerea statelor de destinație a migranților noștri, cât și luate la control în Aparatul Președintelui Republicii Moldova.

PROIECTE CU DIASPORA

- **Practica studenților din instituțiile de peste hotarele țării**

În premieră, a fost anunțată disponibilitatea instituției prezidențiale de a oferi stagii de practică în cadrul Aparatului Președintelui (APRM). Au fost recepționate peste 20 CV-uri, au fost selectați 7 studenți care au desfășurat practica la președinție. Dintre aceștia - 3 au fost ulterior angajați în Republica Moldova, 2 - în cadrul APRM, unul - la o companie elvețiană specializată în certificare, inspecție, testări și expertiză în domeniul agricol și alimentar.

- **Stimularea reîntoarcerii lucrătorilor migranți de înaltă calificare**

În scopul stimulării reîntoarcerii lucrătorilor migranți moldoveni înalt calificați și inserției lor pe piața muncii, a fost lansat un apel către întreprinderile cu capital străin din Republica Moldova de a permite APRM difuzarea informațiilor privind disponibilitatea posturilor de muncă vacante, îndeosebi cele care necesită o calificare înaltă, diasporei. Astfel, au fost trimise 150 de scrisori întreprinderilor cu capital străin. La moment, au răspuns mai multe companii, prezentând oferta pentru 80 de posturi de muncă vacante.

2.4 DIALOG CONTINUU CU AMBASADORII ACREDITAȚI ÎN REPUBLICA MOLDOVA

- În premieră, la începutul anului 2017, Președintele Republicii Moldova a instituit un instrument de comunicare cu Ambasadorii acreditați la Chișinău în format larg pentru a face un schimb de opinii din prima sursă. Din vara anului 2017, la aceste întrevederi participă și reprezentanții instituțiilor internaționale, FMI, Banca Mondială, PNUD și altele.
- **7 întrevederi cu Ambasadorii** în format larg au avut loc pe parcursul anului 2017.
- **69 de întrevederi** au avut loc cu ambasadorii statelor acreditate la Chișinău la direct.

3. REINTEGRAREA ȚĂRII

3.1 ÎNTREVEDERI CU LIDERII DIN REGIUNEA TRANSNISTREANĂ

- Au fost organizate 2 întrevederi cu liderul transnistrean: pe 4 ianuarie și 30 martie 2017. De asemenea, cu regularitate au avut loc întrevederi cu deputații sovietului suprem, activiști, experți, mediul academic.

- Pe parcursul anului, administrația prezidențială a participat activ la discuțiile privind deschiderea postului vamal comun în localitatea Cuciurgan, a contribuit la realizarea înțelegerii privind deschiderea traficului rutier peste râul Nistru în localitățile Gura Bîcului – Bîcioc, precum și alte aspecte ce țin de reglementarea transnistreană.

3.2 SOLUȚIONAREA PROBLEMELOR OAMENILOR DE PE AMBELE MALURI ALE NISTRULUI

La începutul anului 2017, au fost prezentate 8 puncte prioritare de soluționare a problemelor locuitorilor de pe ambele maluri ale Nistrului, 4 pentru malul drept și 4 pentru malul stîng:

Malul Drept

- Restabilirea mecanismului de prelucrare a pământurilor agricole, pentru locuitorii din satele raionului Dubăsari, care se află sub jurisdicția Chișinăului
- Determinarea mecanismului de funcționare a celor 8 instituții de învățămînt școlar, care sînt pe teritoriul transnistrean și sînt în subordinea Ministerului Educației de la Chișinău. Identificarea unei soluții astfel ca elevii liceului din orașul Rîbnița să fie transferați în clădirea construită din contul Ministerului Educației. Selectarea unei clădiri potrivite pentru elevii liceului din orașul Grigoriopol, care, actualmente, își fac studiile în satul Doroțcaia.
- Asigurarea circulației libere pentru locuitorii de pe ambele maluri ale Nistrului, inclusiv a funcționarilor publici.
- Coordonarea, cu ajutorul Comisiei unificate de control, a deschiderii podului peste Nistru din satele Gura Bîcului – Bîcioc.

Malul Stîng

- Restabilirea telefoniei fixe
- Aprobarea (apostilarea) documentelor (diplomelor) de absolvire a Universității „T. Șevcenco” din Tiraspol.
- Înregistrare și eliberarea plăcilor de înmatriculare auto, proprietarii cărora au viza de reședință în localitățile din regiunea transnistreană.
- Coordonarea, cu ajutorul Comisiei unificate de control, a deschiderii podului peste Nistru din satele Gura Bîcului – Bîcioc.

3.3 PLATFORMĂ COMUNĂ PREȘEDINȚIE - PARLAMENT - GUVERN

- În premieră, a fost creat un mecanism coordonator, la nivelul conducerii Republicii Moldova, în problema reglementării transnistrene. În 2017, au fost desfășurate 8 ședințe la nivel de consilieri ai conducerii țării, precum și 3 întreveneri ale Președintelui țării, Președintelui Parlamentului și Prim-ministrului pe tematica reglementării transnistrene.
- În cadrul acestui mecanism, au fost acceptate, discutate în detalii și s-a avansat pe subiectele propuse în vederea soluționării lor.

3.4 DIALOGUL CU POPULAȚIA DIN STÎNGA NISTRULUI

- În martie 2017, a fost lansată inițiativa Președintelui privind crearea Platformei obștești pentru reconcilierea și buna înțelegere între locuitorii de pe ambele maluri ale Nistrului, după care au urmat vizite de lucru în raioanele limitrofe, întâlnirea cu ziariștii și activiștii obștești din Republica Moldova pe subiecte legate de reglementarea transnistreană, întrevedere cu reprezentanții publicului din regiunea transnistreană. Recent a fost inițiată audiența cetățenilor din stînga Nistrului de către reprezentanții Aparatului Președintelui Republicii Moldova în orașul Rezina, satele Coșnița și Varnița.

3.5 DIALOGUL CU PARTICIPANȚII LA FORMATUL DE NEGOCIERI ”5+2” ȘI CU ALȚI PARTENERI POLITICI EXTERNI

- Pe parcursul anului, subiectul a fost abordat cu Președintele în exercițiu al OSCE, în repetate rînduri cu Președintele Federației Ruse, Președintele Consiliului Federației și al Dumei de Stat a Federației Ruse, cu ministrul rus de externe, cu liderii Consiliului European, secretarul general al Consiliului Europei, Comisiei Europene, Parlamentului European, cu conducerea NATO.

3.6 DOCUMENTELE CU CARACTER STRATEGIC

- În proces de elaborare este pachetul de documente strategice ce vor sta la baza reglementării politice a problemei transnistrene: foaia de parcurs a reglementării transnistrene, planul de acțiuni pentru perioada 2018-2020, concepția pașilor paraleli în avansarea procesului de consolidare a statutului de neutralitate permanentă a Republicii Moldova.

4. PROGRAME DE SUPORT SOCIAL

- Au fost lansate zeci de inițiative și realizate multiple programe și proiecte naționale prin intermediul Campaniei Naționale „Iubesc Moldova”, al cărei fondator este Președintele Moldovei, începând cu 2011, dar și a Fundației de Binefacere a Primei-doamne „Din Suflet”, care activează din martie 2017.
- **75.453 de persoane** au beneficiat de suport pe durata anului 2017, în cadrul campaniilor „Iubesc Moldova” și a Fundației de Binefacere a Primei-doamne.
- **Fundația Primei-doamne „Din Suflet”** realizează **programe și proiecte** destinate copiilor și tinerilor din familii vulnerabile, familii monoparentale și în situații de risc, vîrstnicilor, persoanelor aflate în dificultate și cu nevoi speciale. În același timp, Fundația implementează și participă la realizarea diferitor programe naționale care acoperă o bună parte a unor segmente de vîrstă sau pături sociale distincte.

4.1 PROGRAME PENTRU COPII ȘI TINERI

PROGRAMUL NAȚIONAL DE ASISTENȚĂ ÎN PROCESUL DE ȘCOLARIZARE

- **8.000 de ghiozdane și rechizite pentru elevii din țară**

Programul prevede susținerea capacităților de școlarizare pentru copiii din familiile social-vulnerabile, monoparentale și familii cu mulți copii. În cadrul acestui proiect, la început de an școlar, copiilor din aceste categorii sociale le-au fost oferite peste 8.000 de ghiozdane, dotate cu rechizite școlare. Programul se va desfășura anual.

- **Program național pentru promovarea modului sănătos de viață** și formarea deprinderilor pentru practicarea sportului de masă.
- **10 complexe sportive** în cele mai mari localități din țară, construcții începute în 2017.
- Programul prevede construcția și instalarea complexelor sportive în peste **300 de localități (fiecare a 3-a)**, preponderent rurale, din Republica Moldova, pînă la finele mandatului de 4 ani.
- Din toamna anului 2017, a fost inițiată și se desfășoară construcția complexelor sportive în zece dintre cele mai mari localități rurale din țară, **iar pentru 2018 altele o sută noi.**
- Complexele sportive sînt destinate practicării modului sănătos de viață și sportului de masă. Fiecare complex va include un teren de fotbal, baschet, volei și tenis de cîmp, aparataj pentru fitnes, terenuri de joacă pentru copii și odihnă pentru adulți.
- În cadrul programului, vor fi realizate, de asemenea, acțiuni de promovare a modului sănătos de viață, de la cele de informare și pînă la parteneriate cu administrația publică locală și instituțiile de învățămînt. Programul este realizat în colaborare cu Asociația Obștească „Iubesc Moldova”.

PROGRAMUL NAȚIONAL DE SUPORT PENTRU GRĂDINIȚE DE COPII ÎN ȚARĂ

- **Suport pentru 200 de grădinițe în 2017**

În cadrul acestui program, la solicitarea instituției educaționale, administrației publice sau asociației de părinți, grădinițele din țară pot să beneficieze de asistență pentru diferite proiecte care vin să soluționeze unele probleme cu care acestea se confruntă: reparații curente, dotări, asamblări, logistică ș.a. Pînă la finele anului 2017, se preconizează să fie acordată asistență la 200 de instituții preșcolare din țară, obiectivul final fiind acordarea sprijinului fiecărei instituții din treapta preșcolară în termen de 4 ani. **Pentru anul 2018, este preconizat ca acest suport să fie asigurat pentru alte 500 de grădinițe din țară.**

- **Programul - Un pic mai buni de Crăciun 10.000 de cadouri**

În cadrul acestui program vor fi organizate diverse evenimente de agrement și divertisment, spectacole în mai multe localități ale țării, acțiuni de caritate pentru copiii din familiile dezavantajate. În 2017, în perioada sărbătorilor de iarnă, va fi acordat un suport pentru 10.000 de copii din țară, dar și cadouri. În 10 localități

din țară, inclusiv în mun. Chișinău la Palatul Republicii pe data de 19 decembrie 2017, vor fi organizate mai multe evenimente și inaugurat bradul de Crăciun sub auspiciul Președintelui Republicii Moldova.

4.2 PROGRAM DE SUPTOR PENTRU TINERELE TALENTE/FESTIVALURI ȘI CONCURSURI INTERNAȚIONALE

- **143 de tineri au fost susținuți pentru a participa în cadrul diferitor concursuri naționale și internaționale**
- În cadrul campaniei „Iubesc Moldova”, dar și cu sprijinul Fundației Primei-doamne, a fost acordat suport în continuu tinerelor talente pentru desfășurarea activităților culturale, de artă, sport, participări la diverse concursuri naționale și internaționale. Printre beneficiari se numără și trupa **Sunstroke Project**, căreia i-a fost acordat sprijin pentru participare la concursul **Eurovision Song Contest 2017, unde aceasta a obținut locul III, precum și trupa DoReDoS care a fost susținută să participe la concursul muzical „Novaia Volna”, în cadrul căruia a obținut locul I.**
- În premieră, la scară națională, au fost organizate: „Festivalul Familiei” pentru promovarea valorilor familiei tradiționale; „Generația Viitorului” pentru tinerii absolvenți ai instituțiilor preuniversitare, acțiunea avînd ca scop premiera celor mai buni absolvenți din țară, dar și motivarea și orientarea lor în carieră; „Festivalul Copilăriei”, dedicat Zilei Internaționale a Copilului. Au fost susținute zeci de acțiuni sportive și culturale de talie națională și/sau internațională.

4.3 PROGRAME ȘI PROIECTE PENTRU PERSOANELE ÎN DEFICULTATE

- **„Salvăm zece copii din lumea tăcerii”**

Proiectul a rezidat în procurarea a **10 implanturi Cochlear** pentru copiii diagnosticați cu hipoacuzie.

- **Procurare de echipamente medicale, medicamente, tratament**

Pe parcursul lunilor martie-decembrie 2017, au fost procurate echipamente medicale, cărucioare performante, a fost acordat suport pentru intervenții chirurgicale, cursuri de reabilitare și tratament în clinici de peste hotare și din țară. În total, au beneficiat de asistență **110 persoane cu nevoi speciale**, cu dizabilități sau maladii severe. **Mii de persoane** au fost asigurate cu medicamente.

4.4 PROGRAM DE SUPTOR PENTRU FAMILII

- **Support în procurarea/construcția de locuință**
-29 de familii cu locuințe noi sau reparate în 2017

Pentru procurarea locuințelor în mediul rural pentru familii cu mulți copii și familii social-vulnerabile ale căror locuințe au fost distruse de incendii sau condițiile de trai erau dezastruoase. În total, în ultimele 10 luni, au beneficiat de suport 29 familii pentru care au fost oferite surse financiare în vederea procurării sau reconstrucției locuințelor.

- **Mii de persoane au beneficiat de suport pentru îmbunătățirea calității vieții**

Pentru procurarea tehnicii de uz casnic, lemnului și cărbunilor pentru perioada rece a anului, materialelor de construcție, îmbrăcămintei, încălțămintei, detergentilor, produselor alimentare etc. **mii de persoane** au beneficiat de suport. Ajutorul este acordat prioritar familiilor cu mulți copii și celor social-vulnerabile.

Tot în cadrul acestui program, sînt realizate diverse acțiuni pentru dobîndirea unor modalități și practici eficiente de a face față problemelor cu care se confruntă familiile din țară.

4.5 PROGRAMUL PENTRU VÎRSTNICI

- **20.000 de pachete sociale pentru persoanele în etate**

Toate acțiunile din cadrul acestui program sînt orientate spre îmbunătățirea calității vieții persoanelor vîrstnice, reintegrarea socială a persoanelor rămase singure, prevenirea izolării, sărăciei, depresiei și altor influențe negative.

- În cadrul programului sînt organizate, de asemenea, diferite evenimente și acțiuni de caritate. Un exemplu la scară națională ar fi evenimentele dedicate Zilei Internaționale a Oamenilor în Etate, în cadrul

cărora au fost organizate concerte, au fost oferite peste 20.000 de pachete sociale, cu minimumul necesar, vârstnicilor de pe întreg teritoriul țării.

- Începînd cu **2018, astfel de acțiuni vor fi realizate de 2 ori pe an (primăvara și toamna).**

STATISTICI GENERALE ȘI SPECIFICE

În perioada de referință, în cadrul instituției prezidențiale au fost recepționate, elaborate, semnate, transmise diverse documente, după cum urmează:

DECRETE PREZIDENȚIALE:

- **464** decrete au fost semnate, dintre care:
  - **175** decrete privind promulgarea legilor, **20** au fost remise Parlamentului;
  - **9** decrete privind revocarea din funcția de ministru;
  - **18** decrete privind eliberarea din funcție a unor judecători;

altele.

DOCUMENTE:

- **8527 de documente** în total au fost înregistrate de cancelaria prezidențială. **9962 de documente** au fost întocmite și/sau transmise de către președinție (**de 2 ori mai multe decît în perioada similară a anului precedent**).

OPINII LA CURTEA CONSTITUȚIONALĂ:

- **29 opinii** au fost perfectate și prezentate Curții Constituționale (cum ar fi conflictul instituțional cu privire la numirea miniștrilor etc.), **2 avize** la proiectele Hotărîrii Plenului Curții Supreme de Justiție.

DISTINCȚII DE STAT:

- **785 de propuneri nominale** de conferire a distincțiilor de stat au fost înregistrate și examinate;
- **237 de persoane au fost decorate.** Pentru prima dată în istoria Moldovei, a fost exclus factorul politic din procesul de examinare și acordare a distincțiilor. Toate distincțiile au fost oferite pe bază meritocratică (profesional, social). Au fost decorați preponderent lucrători din domeniul sănătății, pedagogiei, oameni de cultură și artă, sport, lucrători din complexul agroindustrial etc.
- **Media anuală la acordarea distincțiilor de către Președinții Republicii Moldova** (inclusiv interimari):

431 – Nicolae TIMOFTI;

772 – Marian LUPU;

765 – Mihai GHIMPU;

259 – Vladimir VORONIN;

443 – Petru LUCINSCHI;

836 – Mircea SNEGUR.